

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

●● Feiten en cijfers

Van hoeveel mensen is de energie geheel of gedeeltelijk afgesloten?

Aangezien de drie gewesten niet dezelfde procedures hanteren in geval van wanbetaling, is het moeilijk een duidelijk beeld te krijgen van de energieproblemen in België. Bovendien verzamelen de gewesten niet noodzakelijk dezelfde cijfergegevens en verschaffen ze soms onvolledige informatie. Hierdoor wordt de vergelijking van beschikbare gegevens tussen de gewesten een delicate en praktisch onmogelijke onderneming.

Het **Waalse Gewest** telde in 2008 ongeveer 55.000 aanvragen voor plaatsing van budgetmeters electriciteit waarvan 10.242 effectieve plaatsingen en 2.686 gekoppeld aan een stroombegrenzer. Bij beslissing van de 'Commission locale pour l'énergie' (CLE) kan de stroombegrenzer uitgeschakeld worden. Dit gebeurde in 2008 slechts drie keer. In totaal konden 37.991 afnemers genieten van het sociaal tarief voor gas en 81.677 voor elektriciteit. (Bron: Commission Wallonne pour l'Energie - CWaPE (2009), [Rapport annuel 2008 sur l'exécution des obligations de service public à caractère social imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseaux](#)).

In het **Brusselse Hoofdstedelijke Gewest** waren op 31 december 2008, 13.310 stroombegrenzers actief (14.769 geplaatst tijdens het jaar en 10.763 uitgeschakeld). Bij geen enkel gezin werd de stroombegrenzer uitgeschakeld of de gasaansluiting afgesloten. (Bron: BRUGEL (2009), [Rapport van de Brusselse distributienetbeheerder SIBELGA over de uitvoering van de openbaredienst opdrachten inzake elektriciteit en gas voor het jaar 2008](#)).

In 2008 werden in het **Vlaamse Gewest**, 60.026 gezinnen door hun energieleverancier aan de deur gezet omwille van wanbetaling van de elektriciteitsrekening en 41.521 voor aardgas. De overgrote meerderheid werd verder van energie voorzien door hun netbeheerder. Op 31 december 2008 werden voor elektriciteit uiteindelijk 756 gezinnen afgesloten en voor aardgas 2.845 toegangspunten/gezinnen. Eind 2008 verbruikten 36.059 gezinnen elektriciteit via een budgetmeter. Er waren 2.728 stroombegrenzers actief, die niet gekoppeld zijn aan een budgetmeter. 143.124 afnemers hadden recht op de sociale maximumtarieven. (Bron: Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt - VREG (2009), [Statistieken 2008 met betrekking tot huishoudelijke afnemers in het kader van de besluiten op de sociale openbaredienstverplichtingen](#))

Toelichting:

Voor een beter begrip geven we de definities van enkele standaardbegrippen:

Stroombegrenzer: dit systeem beperkt het beschikbare vermogen tot 10 ampère in het Vlaamse Gewest en het Waalse Gewest en tot 6 à 18 ampère in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Deze minimale levering is niet gratis. Omwille van technische redenen bestaat er nog geen stroombegrenzer voor gas.

Budgetmeter: is een meter die toelaat elektriciteit en gas te verbruiken via een systeem van voorafbetalingen. Hij wordt gebruikt in het Vlaamse en het Waalse Gewest. Zolang het bedrag waarmee de budgetmeter is opgeladen niet is opgebruikt, hebben de gebruikers een normale toegang tot energie. In het Vlaamse Gewest is de budgetmeter voor elektriciteit altijd gekoppeld aan een stroombegrenzer. Van zodra het bedrag van de betaalkaart is opgebruikt, valt de klant terug op de minimale elektriciteitslevering via de stroombegrenzer. Indien de klant zijn kaart niet herlaadt binnen een bepaalde termijn, dan kan de stroombegrenzer uitgeschakeld worden. In het Waalse Gewest is de budgetmeter enkel voor beschermde klanten gekoppeld aan een stroombegrenzer.

LAC of CLE: lokale adviescommissie samengesteld uit leden van het OCMW en een vertegenwoordiger van de netbeheerder. Deze commissie beslist of de gas- of elektriciteitstoevoer al dan niet afgesloten wordt in geval van wanbetaling.

Wanbetaling: situatie waarbij de klant geen betalingsplan voorstelt of respecteert nadat hij een ingebrekestelling ontvangen heeft.

Beschermde klanten: statuut toegekend door de gewesten aan huishoudens die beantwoorden aan bepaalde criteria: van het sociale tarief genieten, in een collectieve schuldenregeling zitten... In vergelijking met niet-beschermde klanten, genieten ze van bepaalde voordelen (verschillend per gewest) in geval van betalingsmoeilijkheden.

We geven een beknopte voorstelling van de belangrijkste wetgevende maatregelen in elk gewest:

Vlaams Gewest:

Elektriciteit: bij wanbetaling wordt zowel bij een beschermde als niet-beschermde klant een budgetmeter geplaatst die gekoppeld is aan een stroombegrenzer. Wanneer de klant zijn kaart niet herladen heeft vooraleer zowel zijn individueel krediet als het hulpkrediet

zijn opgebruikt, dan kan hij gebruik maken van 10 ampère, de minimale levering sinds 2007 (voordien 6 ampère). Indien hij vervolgens zijn kaart nog steeds niet herlaadt en zijn factuur voor de minimumlevering niet betaalt, dan kan de LAC beslissen om de stroombegrenzer uit te schakelen. De klant beschikt nog steeds over een budgetmeter en kan gebruik maken van elektriciteit indien hij zijn kaart heropladaat. Indien de klant de toegang tot zijn budgetmeter weigert, kan de LAC beslissen om de levering stop te zetten.

De klant kan ook vragen om enkel een stroombegrenzer te installeren. Indien de LAC beslist om de stroombegrenzer uit te schakelen, dan is de klant volledig afgesloten.

Gas: budgetmeters zijn operationeel. In geval van wanbetaling kan de LAC beslissen om de gastoevoer af te sluiten.

Waals Gewest:

Elektriciteit: in geval van wanbetaling wordt enkel bij beschermde klanten (slechts +/- 5% van de klanten met betalingsmoeilijkheden) een budgetmeter gekoppeld aan een stroombegrenzer van 10 ampère. Voor de andere klanten wordt een "naakte" budgetmeter (dit wil zeggen zonder stroombegrenzer) voorzien. Ze hebben bijgevolg enkel toegang tot elektriciteit na het opladen van hun kaart. Als de beschermde klanten gedurende 6 maanden de minimale levering genieten zonder de kaart van hun budgetmeter op te laden, dan kan de CLE beslissen om hun stroombegrenzer af te sluiten. De CLE doet met andere woorden enkel een uitspraak over beschermde klanten. In Wallonië bestaat het systeem van stroombegrenzer alleen (dus niet gekoppeld aan een budgetmeter) niet.

Gas: budgetmeters zijn operationeel. Sinds 2007 worden in geval van wanbetaling enkel de beschermde klanten (ongeveer 5% van de klanten met betalingsmoeilijkheden) opgeroepen om voor de CLE te verschijnen. De CLE beslist over de afsluiting van de gaslevering of over hulpmaatregelen. De andere klanten kunnen direct afgesloten worden, zonder het advies van de CLE.

Brussels Gewest:

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft het systeem van budgetmeter niet voorzien.

Elektriciteit: de wetgeving voorziet de plaatsing van een stroombegrenzer bij klanten met betalingsmoeilijkheden. Wanneer de gegarandeerde minimale levering niet betaald wordt, is enkel de vrederechter bevoegd voor de beslissing tot afsluiting.

Gas: de vrederechter kan beslissen om de klanten af te sluiten in geval van wanbetaling.

Elektriciteit en gas: Beschermde klanten kunnen tijdelijk voorzien worden door de netbeheerder om hen de tijd te geven hun schulden te delgen bij hun commerciële leverancier. Indien ze dit probleem niet oplossen en ook schulden maken ten opzichte

van de netbeheerder, dan kan de vrederechter beslissen tot stopzetting van hun gas- of elektriciteitslevering.

Uit de [Vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen. Finaal Rapport \(2006\)](#) blijkt dat energie een groter aandeel van het beschikbare budget van de meest bescheiden inkomens inneemt. Voor elk van de drie gewesten geldt dat de jaarlijkse bijdrage die gevraagd wordt aan elektriciteits- en aardgasverbruikers een zwaardere last vormt voor de lagere inkomens. Het aandeel van het budget dat besteed wordt aan energie kan voor de laagste inkomensklassen zelfs oplopen tot het tweevoudige van het hieraan bestede budget in de hoogste inkomensklassen. In 1996 was het aandeel van het huishoudelijk budget dat aan energie besteed werd reeds hoger voor de lagere inkomensklassen, maar nu blijkt dat de kloof tussen de laagste en de hoogste inkomens groter geworden is. Deze trend is in het bijzonder zeer duidelijk zichtbaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar de laagste inkomens blijkbaar het sterkst benadeeld worden.

We hebben de belangrijkste cijfers samengebracht in de volgende tabellen. Zoals eerder vermeld verschillen de gebruikte procedures erg van gewest tot gewest en worden niet dezelfde cijfers verzameld. Het is praktisch onmogelijk de gegevens van de drie gewesten met elkaar te vergelijken. Daarom stellen we elk gewest in een aparte tabel voor.

Tabel 13a: Overzicht aantal huishoudelijke afnemers met energieproblemen, Vlaams Gewest, 2007 en 2008

Vlaams Gewest			
	2007	2008	
	absolute cijfers	absolute cijfers	verschil tussen 2007 en 2008 (in %)
Aantal herinneringsbrieven verstuurd door de leverancier *	852.130	866.905	+2%
Aantal ingebrekestellingen verstuurd door de leverancier **	231.792	221.911	-4%
Aantal betalingsplannen toegestaan door de leverancier	61.554	82.248	+34%
Aantal niet-nageleefde betalingsplannen***	12.133	19.165	+58%
Aantal dossiers dat door de leverancier werd doorgestuurd naar het OCMW	3.082	3.314	+8%
Aantal dossiers dat door de leverancier werd doorgestuurd naar een erkende instelling voor schuldbemiddeling	1.263	1.597	+26%

Aantal afnemers dat geniet van het sociaal tarief - op 31/12	124.746	143.124	+ 15%
Aantal afnemers voorzien door de netbeheerder (aan de deur gezet door de leverancier) op 31/12			
- waarvan elektriciteit	52.170	60.062	+ 15%
- waarvan aardgas	36.127	41.521	+ 15%
Aantal afgesloten elektriciteitsvoorzieningen op 31/12.	596	756	+ 27%
Aantal afgesloten aardgasvoorzieningen op 31/12	2.028	2.845	+ 40%
Aantal actieve budgetmeters en stroombegrenzers op 31/12	37.735	38.787	+ 3%
- waarvan budgetmeters en budgetmeters met stroombegrenzer	34.296	36.059	+ 5%
- waarvan stroombegrenzers	3.435	2.728	- 21%

Aantal budgetmeters			
- geplaatst of opnieuw ingeschakeld tijdens het jaar	16.521	9.772	-41%
- uitgeschakeld tijdens het jaar	7.626	8.009	+5%
Aantal stroombegrenzers			
- geplaatst tijdens het jaar	2.335	701	-70%
- uitgeschakeld tijdens het jaar	2.643	1.397	-47%

* De leverancier mag een herinneringsbrief versturen indien hij geen betaling heeft ontvangen binnen de vijftien dagen na ontvangst van de factuur door de afnemer.

** Wie niet tijdig reageert op de herinneringsbrief, krijgt vervolgens een ingebrekestelling.

*** Indien een afnemer minstens één keer niet, te weinig of te laat betaald heeft, spreken we van een niet-nageleefd betalingsplan.

bron: VREG (2009), [Statistieken 2008 met betrekking tot huishoudelijke afnemers in het kader van de besluiten op de sociale openbare dienstverplichtingen](#)) en (2008), [Statistieken 2007 met betrekking tot huishoudelijke afnemers in het kader van de besluiten op de sociale openbare dienstverplichtingen](#)

Tabel 13b: Overzicht aantal huishoudelijke afnemers met energieproblemen, Waals Gewest, 2007 en 2008

Waals Gewest			
	2007	2008	
	absolute cijfers *	absolute cijfers*	verschil tussen 2007 en 2008 (in %)
Aantal herinneringsbrieven verstuurd door de leverancier **	1.438.000	1.423.000	-1%
Aantal ingebrekestellingen verstuurd door de leverancier ***	233.000	278.000	+19%
Aantal klanten dat in gebreke gesteld is wegens wanbetaling			
- voor elektriciteit	48.500	72.300	+49%
- voor aardgas	25.000	40.100	+60%
Aantal betalingsplannen toegestaan door de netbeheerder	elektriciteit: 2,87% van de huishoudelijke afnemers	elektriciteit: 6,7% van de huishoudelijke afnemers	+133%
Aantal niet-nageleefde betalingsplannen****	elektriciteit: 57% van alle betalingsplannen	elektriciteit: 50% van alle betalingsplannen	-12%

Aantal dossiers dat door de leverancier werd doorgestuurd naar het OCMW			
- voor elektriciteit	18.800	39.700	+111%
- voor aardgas	?	?	?
Aantal afnemers dat geniet van het sociaal tarief			
- voor elektriciteit	74.106	81.677	+10%
- voor aardgas	34.068	37.991	+12%
Aantal uitgeschakelde stroombegrenzers	0	3	-
Aantal afsluitingen wegens "weigering" plaatsing budgetmeter	493	3.150	+539%
Aantal afgesloten aardgasvoorzieningen	2.989	?	?
Totaal aantal geplaatste budgetmeters	45.765	+/- 55.000	+/- +20%
- waarvan geplaatste budgetmeters tijdens het jaar	4.112	10.242	+149%
- waarvan actieve (opgeladen) budgetmeters op 31/12	+/- 23.000	+/- 28.600	+/- +24%

- waarvan budgetmeters gekoppeld aan een stroombegrenzer	2.686	269	-92%
--	-------	-----	------

* Sommige cijfers uit worden enkel in relatieve waarden (in procent) uitgedrukt.

** De leverancier mag een herinneringsbrief versturen indien hij geen betaling heeft ontvangen binnen de vijftien dagen na ontvangst van de factuur door de afnemer.

*** Wie niet tijdig reageert op de herinneringsbrief, krijgt vervolgens een ingebrekestelling.

**** Indien een afnemer minstens één keer niet, te weinig of te laat betaald heeft, spreken we van een niet-nageleefd betalingsplan.

bron: CWaPE (2009), [Rapport annuel 2008 sur l'exécution des obligations de service public à caractère social imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseaux](#) et (2008), [Rapport annuel 2007 de la CWaPE sur l'exécution des obligations de service public à caractère social imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseaux](#)

Tabel 13c: Overzicht aantal huishoudelijke afnemers met energieproblemen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2007 en 2008

Brussels Hoofdstedelijk Gewest			
	2007	2008	
	absolute cijfers	absolute cijfers	verschil tussen 2007 en 2008 (in %)
Aantal herinneringsbrieven verstuurd door de leverancier *	?	?	
Aantal ingebrekestellingen verstuurd door de leverancier **		?	
- voor elektriciteit	86.119	?	

- voor aardgas	58.906	?	
Aantal dossiers dat door de leverancier werd doorgestuurd naar het OCMW			
- voor elektriciteit	29.629	?	
- voor aardgas	21.411	?	
Aantal betalingsplannen toegestaan door de leverancier	?	?	
Aantal afnemers dat geniet van het sociaal tarief			
- voor elektriciteit	24.990	?	
- voor aardgas	11.391	?	
Aantal uitgeschakelde stroombegrenzers	0	?	
Aantal afgesloten aardgasvoorzieningen	0	?	
Aantal stroombegrenzers			
- actief op 31/12	11.127	13.310	+20%
- geplaatst in de loop van het jaar	9.356	14.769	+58%
- uitgeschakeld in de loop van het jaar	6.869	10.763	+57%

* De leverancier mag een herinneringsbrief versturen indien hij geen betaling heeft ontvangen binnen de vijftien dagen na ontvangst van de factuur door de afnemer.

** Wie niet tijdig reageert op de herinneringsbrief, krijgt vervolgens een ingebrekestelling.

bron: BRUGEL (2009), Advies betreffende het Rapport van de Brusselse distributienetbeheerder SIBELGA over de uitvoering van de openbaredienststopdrachten inzake elektriciteit en gas voor het jaar 2008, en (2008) Verslag over de uitvoering van zijn verplichtingen, over de evolutie van de gewestelijke elektriciteits- en gasmarkt en de naleving van de openbaredienstverplichtingen door de distributienetbeheerder en de leveranciers, in het bijzonder in het domein van de rechten van de huishoudelijke gebruikers voor het jaar 2007.

Meer lezen: Stand van zaken van de Belgische wetgeving met betrekking tot de sociale maatregelen op het vlak van energie. Situatie op 1 december 2007, 20 december 2007.

Laatste aanpassing: 4/1/2010